Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (osmo vijeće)

5. lipnja 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Međunarodni zračni prijevoz – Montrealska konvencija – Odgovornost zračnih prijevoznika – Članak 19. – Šteta uzrokovana kašnjenjem zračnog prijevoza putnika, prtljage ili tereta – Članak 31. stavak 2. – Pravodobno obavještavanje o pritužbama – Pritužba podnesena prije datuma na koji je predmetna prtljaga stavljena na raspolaganje osobi koja ima pravo na isporuku”

U predmetu C-292/24,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Landgericht Frankfurt am Main (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka), odlukom od 2. siječnja 2024., koju je Sud zaprimio 25. travnja 2024., u postupku

AD

protiv

Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal,

SUD (osmo vijeće),

u sastavu: S. Rodin (izvjestitelj), predsjednik vijeća, N. Piçarra i O. Spineanu-Matei, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za AD, M. Hotes, *Rechtsanwalt*,

– za Europsku komisiju, G. von Rintelen i N. Yerrell, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 31. stavka 2. druge rečenice Konvencije o ujednačavanju određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu, sklopljene u Montrealu 28. svibnja 1999., koju je Europska zajednica potpisala 9. prosinca 1999., a koja je u njezino ime odobrena Odlukom Vijeća 2001/539/EZ od 5. travnja 2001. (SL 2001., L 194, str. 38.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 21., str. 5.) (u daljnjem tekstu: Montrealska konvencija) te koja je, kad je riječ o Europskoj uniji, stupila na snagu 28. lipnja 2004.

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između putnika u zračnom prometu AD i zračnog prijevoznika Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal (u daljnjem tekstu: zračni prijevoznik Iberia), u vezi s odgovornošću zračnog prijevoznika za štetu uzrokovanu kašnjenjem u zračnom prijevozu prtljage osobe AD i osoba koje su s njom putovale.

Pravni okvir

Montrealska konvencija

3 U skladu s trećom uvodnom izjavom Montrealske konvencije, države stranke te konvencije prepoznaju „značaj zajamčene zaštite interesa korisnika u međunarodnom zračnom prijevozu i potrebe za pravičnom naknadom temeljenom na načelu naknade štete”.

4 U petoj uvodnoj izjavi te konvencije navodi se da je „zajedničko djelovanje država s ciljem daljnjeg usklađivanja i kodifikacije određenih pravila koja uređuju međunarodni zračni prijevoz kroz novu Konvenciju najprikladniji način postizanja pravedne uravnoteženosti interesa”.

5 U članku 19. Montrealske konvencije, naslovljenom „Kašnjenje”, propisuje se:

„Prijevoznik je odgovoran za štetu uzrokovanu kašnjenjem zračnog prijevoza putnika, prtljage ili tereta. Unatoč tomu, prijevoznik nije odgovoran za štetu uzrokovanu kašnjenjem ako dokaže da su on i njegovi službenici i agenti poduzeli sve mjere koje su se razumno mogle zatražiti da izbjegnu štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere.”

6 Člankom 31. te konvencije, naslovljenim „Pravodobno obavještavanje o pritužbama”, određuje se:

„1. Kada osoba [koja ima pravo na] isporuku predane prtljage ili tereta tu prtljagu ili teret primi bez pritužbi navedeni primitak predstavlja *prima facie* dokaz da su prtljaga ili teret isporučeni u dobrom stanju i sukladno prijevozničkom dokumentu ili […] zapis[u] pohranjen[om] na nekom drugom sredstvu navedenom u stavku 2. članka 3. i stavku 2. članka 4.

2. U slučaju nastanka štete, osoba koja ima pravo na isporuku mora pritužbu uputiti prijevozniku bez odgode nakon otkrića štete, a najkasnije u roku od sedam dana od datuma primitka u slučaju predane prtljage i četrnaest dana od datuma primitka u slučaju tereta. U slučaju kašnjenja, ova pritužba mora biti podnijeta najkasnije u roku od dvadeset jednog dana od datuma na koji joj je prtljaga ili teret stavljen na raspolaganje.

3. Svaka pritužba mora biti sastavljena u pisanom obliku i predana ili poslana u prethodno navedenim rokovima.

4. Ako nikakva pritužba nije podnesena u prethodno navedenim rokovima, nikakva tužba [ne može se podnijeti] protiv prijevoznika, osim u slučaju prijevare na njegovoj strani.”

Pravo Unije

7 U skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2027/97 od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u pogledu zračnog prijevoza putnika i njihove prtljage (SL 1997., L 285, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 3., str. 45.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 889/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. svibnja 2002. (SL 2002., L 140, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 7., svezak 4., str. 60.), „[o]dgovornost zračnog prijevoznika Zajednice u pogledu putnika i njihove prtljage uređen[a] [je] svim odredbama Montrealske konvencije koje se odnose na takvu odgovornost”.

Glavni postupak i prethodno pitanje

8 Dana 15. prosinca 2021. osoba AD i druge dvije osobe bile su putnici na letu koji je bio rezerviran kod društva Iberia s polaskom iz Frankfurta na Majni (Njemačka) i odredištem u Panama Cityju (Panama) s presjedanjem u Madridu (Španjolska). Budući da njihova prtljaga nije pravodobno stigla u Panama City, osoba AD istoga je dana prijavila njezin gubitak i telefonski se obratila službi za traganje prtljage društva Iberia.

9 Osoba AD i osobe koje su s njome putovale odgodile su zbog te situacije nastavak svojeg putovanja te je osoba AD u obrascu za kontakt društva Iberia navela da želi da je to društvo osobno kontaktira najkasnije do 18. prosinca 2021., a u suprotnom da će kupiti zamjensku opremu i nastaviti svoje putovanje. Budući da društvo Iberia na to nije odgovorilo, navedene su osobe kupile tu zamjensku opremu. Navedena prtljaga dostavljena je u Panama City tek nakon što je 20. prosinca 2021. kupljena navedena oprema.

10 Tužbom podnesenom Amtsgerichtu Frankfurt am Main (Općinski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka) osoba AD zatražila je od društva Iberia na temelju vlastitih prava i onih koje su joj ustupile osobe koje su s njom putovale povrat troškova zamjenske opreme, putnih troškova i cijene karata za zamjenski let.

11 Presudom od 30. siječnja 2023. taj je sud odbio tu tužbu uz obrazloženje da nije poštovan rok za podnošenje pritužbe predviđen člankom 31. stavkom 2. drugom rečenicom Montrealske konvencije i da nije primjenjiva ni iznimka predviđena člankom 31. stavkom 4. te konvencije.

12 Osoba AD podnijela je žalbu protiv te presude Landgerichtu Frankfurt am Main (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni, Njemačka), odnosno sudu koji je uputio zahtjev.

13 Osoba AD smatra da je njezina izjava, kojom se društvu Iberia naložilo da je kontaktira najkasnije do 18. prosinca 2021., predstavljala prijevremenu pritužbu kojom je društvo Iberia bilo odgovarajuće obaviješteno o neposrednosti nastanka štete uz poštovanje roka predviđenog u članku 31. stavku 2. drugoj rečenici Montrealske konvencije. Budući da je društvo Iberia bilo upoznato s činjenicom da se osobu AD nije osobno kontaktiralo u roku koji je ona odredila i da na taj datum ta prtljaga nije bila isporučena, ono je na navedeni datum već imalo saznanja o nastanku štete u smislu te odredbe. Stoga nije bilo potrebno odrediti novi rok nakon što je ta prtljaga isporučena.

14 Nasuprot tomu, društvo Iberia smatra da se nastanak štete može stvarno ocijeniti tek nakon što je navedena prtljaga isporučena.

15 U tim je okolnostima Landgericht Frankfurt am Main (Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Je li članak 31. stavak 2. druga rečenica Montrealske konvencije apsolutni prekluzivni rok i treba li ga obvezno tumačiti na način da pritužbu treba podnijeti u roku od 21 dana od preuzimanja prtljage ili se ona može podnijeti i prije povratka prtljage?”

O prethodnom pitanju

16 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 31. stavak 2. drugu rečenicu Montrealske konvencije tumačiti na način da se pritužba zbog kašnjenja u prijevozu prtljage svakako mora podnijeti u roku od 21 dana od datuma kada je predmetna prtljaga stavljena na raspolaganje osobi koja ima pravo na njezinu isporuku ili se ta pritužba može podnijeti prije tog datuma.

17 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je na temelju članka 3. stavka 1. Uredbe br. 2027/97, kako je izmijenjena Uredbom br. 889/2002, odgovornost zračnog prijevoznika Europske unije u pogledu putnikâ i njihove prtljage uređena svim odredbama Montrealske konvencije koje se odnose na takvu odgovornost.

18 Slijedom toga, od datuma stupanja na snagu Montrealske konvencije u odnosu na Uniju, odnosno od 28. lipnja 2004., odredbe te konvencije sastavni su dio pravnog poretka Unije te je Sud nadležan za odlučivanje o prethodnim pitanjima koja se odnose na njezino tumačenje (vidjeti u tom smislu presudu od 17. veljače 2016., Air Baltic Corporation, C-429/14, EU:C:2016:88, t. 22. i 23. i navedenu sudsku praksu).

19 Što se tiče takvog tumačenja, člankom 31. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969. (*Zbirka međunarodnih ugovora Ujedinjenih naroda*, sv. 1155., str. 331.), koji odražava međunarodno običajno pravo i čije su odredbe dio pravnog poretka Unije, određuje se da se ugovor mora tumačiti u dobroj vjeri, prema uobičajenom smislu izraza iz ugovora u njihovu kontekstu i u svjetlu predmeta i svrhe ugovora (presuda od 20. listopada 2022., Laudamotion, C-111/21, EU:C:2022:808, t. 22. i navedena sudska praksa).

20 U tom pogledu, najprije, iz teksta članka 31. stavka 2. druge rečenice Montrealske konvencije proizlazi da u slučaju kašnjenja u primitku prtljage ili tereta, osoba koja ima pravo na njihovu isporuku mora svoju pritužbu podnijeti prijevozniku najkasnije u roku od 21 dana od datuma na koji joj je predmetna prtljaga ili teret stavljen na raspolaganje.

21 Iako se tom odredbom za podnošenje takve pritužbe utvrđuje prekluzivni rok od 21 dana od datuma kada je prtljaga stavljena na raspolaganje, njome se određuje samo posljednji dan roka nakon kojeg u načelu više nije moguće valjano podnijeti tu pritužbu. Tekstualno tumačenje te odredbe upućuje na to da se navedena pritužba može podnijeti u bilo kojem trenutku između utvrđenja kašnjenja u isporuci prtljage ili tereta i isteka tog roka, pa stoga i prije tog datuma.

22 U tim okolnostima valja utvrditi da iako se člankom 31. stavkom 2. Montrealske konvencije izričito ne predviđa mogućnost podnošenja pritužbe prije datuma stavljanja na raspolaganje predmetne prtljage, taj se stavak može tumačiti na način da se pritužba na temelju njega može podnijeti prije tog datuma.

23 Nadalje, valja utvrditi je li to tumačenje koje se temelji na tekstu članka 31. stavka 2. druge rečenice Montrealske konvencije potkrijepljeno kontekstom u kojem se nalazi ta odredba.

24 U tom pogledu valja, kao prvo, utvrditi da se člankom 31. stavkom 1. Montrealske konvencije propisuje da kada osoba koja ima pravo na isporuku predane prtljage primi tu prtljagu bez pritužbi, navedeni primitak predstavlja *prima facie* dokaz da je prtljaga isporučena u dobrom stanju i u skladu s prijevozničkim dokumentom ili zapisom pohranjenim na nekom drugom sredstvu navedenom u članku 3. stavku 2. te konvencije.

25 Stoga je cilj pritužbe poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, upućene zračnom prijevozniku, obavijestiti ga o tome da predana prtljaga nije isporučena u dobrom stanju i/ili u skladu s prijevozničkim dokumentom ili zapisom pohranjenim na nekom drugom sredstvu iz članka 3. stavka 2. navedene konvencije (vidjeti u tom smislu presudu od 12. travnja 2018., Finnair, C-258/16, EU:C:2018:252, t. 50.), osobito što se tiče trenutka u kojem je ta isporuka trebala biti izvršena.

26 Kao drugo, u skladu s člankom 19. prvom rečenicom Montrealske konvencije, „[p]rijevoznik je odgovoran za štetu uzrokovanu kašnjenjem zračnog prijevoza putnika, prtljage ili tereta”.

27 Iz toga proizlazi da članak 31. stavak 1. te konvencije, u vezi s njezinim člankom 19. prvom rečenicom, treba tumačiti na način da je cilj pritužbe putnika o kojem je riječ, poput one podnesene u glavnom postupku, obavijestiti zračnog prijevoznika o postojanju štete koja je uzrokovana kašnjenjem zračnog prijevoza prtljage ili tereta (vidjeti po analogiji presudu od 12. travnja 2018., Finnair, C-258/16, EU:C:2018:252, t. 52.).

28 Stoga valja utvrditi da i iz konteksta u kojem se nalazi članak 31. stavak 2. druga rečenica Montrealske konvencije proizlazi da se o šteti koja je uzrokovana kašnjenjem u zračnom prijevozu prtljage mora moći obavijestiti zračnog prijevoznika čim je putnik o kojem je riječ saznao za to kašnjenje, a najkasnije u roku od 21 dana od datuma kada mu je ta prtljaga stavljena na raspolaganje, pri čemu taj putnik ne mora čekati da mu navedena prtljaga bude stavljena na raspolaganje.

29 Osim toga, to je utvrđenje potvrđeno činjenicom, kao što to proizlazi iz članka 19. druge rečenice Montrealske konvencije, da prijevoznik nije odgovoran za štetu uzrokovanu kašnjenjem ako dokaže da su on i njegovi službenici i agenti poduzeli sve mjere koje su se razumno mogle zatražiti da izbjegnu štetu ili ako nije bilo moguće poduzeti takve mjere.

30 Naime, kao što je to sud koji je uputio zahtjev u biti istaknuo u zahtjevu za prethodnu odluku, podnošenje dotičnom prijevozniku pritužbe o kašnjenju u prijevozu prtljage prije datuma na koji je predmetna prtljaga stavljena na raspolaganje osobi koja ima pravo na njezinu isporuku omogućuje tom prijevozniku da što je prije moguće prikupi elemente koji su potrebni kako bi mogao podnijeti takav dokaz i tako biti oslobođen od svoje odgovornosti na temelju te odredbe.

31 Naposljetku, tumačenje iz točke 22. ove presude također je u skladu s ciljevima Montrealske konvencije. Naime, u skladu s trećom uvodnom izjavom preambule te konvencije, njezine države stranke, prepoznajući „značaj zajamčene zaštite interesa korisnika u međunarodnom zračnom prijevozu i potrebe za pravičnom naknadom temeljenom na načelu naknade štete”, predvidjele su sustav objektivne odgovornosti zračnih prijevoznika. Takav sustav podrazumijeva, kao što to proizlazi iz pete uvodne izjave te konvencije, „pravedn[u] uravnoteženos[t] interesa” zračnih prijevoznika i putnika (vidjeti u tom smislu presudu od 6. srpnja 2023., Austrian Airlines (Prva pomoć u zrakoplovu), C-510/21, EU:C:2023:550, t. 25. i navedenu sudsku praksu).

32 Doista, tumačenje članka 31. stavka 2. druge rečenice navedene konvencije na način da se isključi mogućnost da putnici o kojima je riječ podnesu pritužbu zbog kašnjenja u prijevozu prtljage prije datuma na koji im je njihova prtljaga stavljena na raspolaganje ugrozilo bi tu ravnotežu time što bi ispunjenje formalnosti pritužbe podvrgnulo dodatnom uvjetu koji nije nužan te bi usto bilo protivno interesima prijevoznika, kao što to proizlazi iz točke 30. ove presude.

33 Iz prethodno navedenog proizlazi da na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 31. stavak 2. drugu rečenicu Montrealske konvencije treba tumačiti na način da se pritužba zbog kašnjenja u prijevozu prtljage može podnijeti prije datuma kada je predmetna prtljaga stavljena na raspolaganje osobi koja ima pravo na njezinu isporuku.

Troškovi

34 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (osmo vijeće) odlučuje:

Članak 31. stavak 2. drugu rečenicu Konvencije o ujednačavanju određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu, sklopljene u Montrealu 28. svibnja 1999., koju je Europska zajednica potpisala 9. prosinca 1999., a koja je u njezino ime odobrena Odlukom Vijeća 2001/539/EZ od 5. travnja 2001.,

treba tumačiti na način da se:

pritužba zbog kašnjenja u prijevozu prtljage može podnijeti prije datuma kada je predmetna prtljaga stavljena na raspolaganje osobi koja ima pravo na njezinu isporuku.

Potpisi